

1931 - Aniversari de la República - 1932

La República Catalana

La diada d'avui, 14 d'abril, té per nosaltres, catalans, la doble significació que suposa haver-se proclamat, ara fa un any, dues Repúbliques, la catalana i l'espanyola. El gest de Macià proclamant a Barcelona, la primera de les Repúbliques susdites, passarà a la història com un gest plasmadorafortunat de la nostra personalitat col·lectiva i dels nostres anhels de llibertat.

Dissortadament, el gest històric no reixí, en l'ambient espanyol; fou mirat amb desconfiança, i àdhuc com quelcom pertorbador. Això motivà el viatge dels tres ministres del govern provisional de la República espanyola, senyors de los Ríos, Domingo i Nicolau, a Barcelona, convenint, amb el Govern provisional de Catalunya, substituir la rotulació de República Catalana per la de Generalitat de Catalunya.

Sobre aquesta transacció del nostre Govern propi amb el d'Espanya, s'ha parlat molt; els més radicals, en sentit de censura, i altres, àdhuc trobant erroni el fet de la proclamació de la República Catalana, estimant-lo un perjudici per la solució del nostre propi plet de llibertat i entrebancador de la República espanyola.

Ni uns, ni altres tenen cap raó, al nostre judici. Els més radicals, haurien sostingut, diuen, la denominació de República Catalana. Hauríem de preguntar a aquests, primer, si se'ls hi hauria ocorregut proclamar-la com feu Macià d'acord amb la seva significació i història. Admetent-ho i tot, cal dir que, en aquells moments, donats els termes de la negociació per part dels representants de la República espanyola, no es discutia en el fons sinó una qüestió de nom, de rotulació del Govern propi de Catalunya. Les raons allegades pels ministres espanyols, sembla que radicaven més que tot, en l'incomprensió secular de gran part d'Espanya, que podia ésser, en aquells moments, un obstacle per a reixir la pròpia República espanyola, o, en darrer terme, es plantejaria un estat de tervantor, si no de lluita oberta, entre Catalunya i Espanya.

Fou amb dolor de tots, de Macià,

La nostra commemoració

Es molt difícil, per no dir impossible, mesurar l'amor i l'entusiasme que posa cadascú en la commemoració del primer aniversari de la proclamació de la segona República espanyola; així i tot, ens atrevim a afirmar que, avui, ningú recordarà amb més joia i fruïció que els catalanistes republicans l'adveniment del nou règim. La lògica d'aquesta afirmació és patent. Espanya esperava de la República llibertats d'ordre individual; Catalunya, demés d'aquestes llibertats cobejades per tots els homes d'esperit noucentista, esperava de la República la llibertat col·lectiva, el reconeixement del dret a governar-se a si mateixa. Raonant serenament, hem de confessar que ni Espanya ni Catalunya no han arribat encara, a l'assoliment absolut dels llurs ideals; és evident, però, que s'ha fet un gran avenç en el camí que mena a la terra de promissió. En un any s'ha fet la revolució i amb la tasca admirable de les Constituents s'han establert bases prou sòlides per a sostenir les més atrevides aspiracions de la democràcia i s'ha fet concebre a Catalunya la ferma esperança de què en plaç perentori obtindrà plena satisfacció als seus anhels, per les vies del dret i de la raó. No podem mostrar-nos decebuts, ni malcontents, ni menys hem d'ombrejar el nostre esperit amb recels ni malfiances. Hem de tenir fe amb què la República sabrà fer justícia a Catalunya perquè altrament perdria la consideració i el bon concepte que mereix d'Europa i això fóra una desgràcia que no provocaran els homes nous que tenen a les seves mans l'avenir del nostre país. La Revolució va aglutinar tots els revolucionaris peninsulars amb la promesa feta pels dirigents de què, un cop triomfant, reconeixeria la plena sobirania dels pobles amb capacitat i força per regir-se i avençar. I aquest compromís contret davant de la democràcia universal, la República no pot negligir-lo sense caure en un mortal desprestigi. Si la República no donava satisfacció a Catalunya demostraria no ésser apta per a impulsar la normal evolució del nostre sistema polític per tal de posar-lo a to amb les modernes organitzacions estatals.

Nosaltres no volem que la República ens dongui la llibertat col·lectiva per tal de deslliurar-se del perill d'una Catalunya rebel; nosaltres volem que la República ens dongui el que demanem per un imperatiu de la seva consciència. Solament així fallarà amb justícia el plet jurídic que Catalunya té plantejat davant d'Espanya, i solament així aconseguirà que Catalunya pugui, en l'avenir pròxim i llunyà, festejar amb tant d'amor i entusiasme com ho fem avui, la data del 14 d'abril de 1931.

en primer terme, i dels seus amics, que es sacrificà la denominació de República Catalana del nostre propi Govern lliure o autònom. Però, ¿haviem de comprometre les pròpies llibertats i les d'Espanya, en un concert de pobles lliures, sota l'ègida de la República, per una qüestió de nom o de denominació del nostre propi govern? Es transigí perquè àdhuc en la transacció hi havia, no hi ha pas dubte, un principi de pacte, un reconeixement tàcit de la nostra personalitat nacional, en un pla gairebé d'igualtat amb l'Estat espanyol. Ademés, que en restablir la Generalitat de Catalunya, es feia d'acord amb

la nostra història, puix que la República Catalana no té altre antecedent històric que el fugaç i discutit de temps de Pau Claris, i la temptativa de quan la dissortada República de 1873.

Els que qualifiquen d'erroni el gest de Macià, aquests són els més miops, políticament parlant; són els què creuen que les possibilitats de solució favorable del nostre problema, depenen sempre de l'acomodatisme a l'ambient polític espanyol, amb esperit servil de sotmissió, fiant més que en el gest viril i noble, a la negociació més o menys hàbil o diplomàtica. Aquesta era la tònica de la Lliga, el partit del tor-

tell—per poguer-se menjar el tortell en la pau de la llar, convidà en una diada tradicional a depositar els seus entusiasmes a la joventut que anava per les Rambles de Barcelona ostentant al pit la barrada ensenya amb motiu d'ésser provocativament arrabassada pels sorges al servei del Borbó—, el qual partit obtingué fer del problema de Catalunya una malaltia crònica, sense solució possible dintre el règim monàrquic, però amb prou engany col·lectiu per a mantenir unes posicions polítiques al servei de la plutocràcia catalana.

El gest de Macià fou la valorització històrica del nostre plet nacional. Fou dir, clar i català, el que Catalunya vol, el que Catalunya desitja, això és, el seu govern propi, la seva llibertat política i jurídica. Ara bé; ¿és que venia a obstaculitzar la República espanyola? En el terreny del dret, no; en el terreny dels principis, no. Perquè podia molt bé coexistir la República Catalana amb l'espanyola. Almenys aquest era el pensament del propi Macià quan a l'hora que proclamava la República Catalana, feia acatament a la República federal espanyola, hissant al costat de la barrada ensenya la tricolor d'Espanya.

Calgué, però, transigir per la pau espiritual d'Espanya, d'una Espanya encara dissortadament endarrerida per a comprendre i resoldre en tota la seva amplitud, plets de llibertat col·lectiva com el de Catalunya. Amb tot, ha subsistit Catalunya, dintre la República, amb el seu propi Govern o Estat autònom anomenat Generalitat. La República espanyola consagrà el fet històric de Macià, amb propòsits de solució jurídica, pendants amb l'aprovació de l'Estatut. Ara veurem, ben prompte, fins on la República espanyola es fa compatible amb la nostra llibertat col·lectiva, en la consagració, dintre la República, del nostre dret nacional. Els auguris que es facin ara són aventurats, però nosaltres tenim tota la fe posada en l'esdevenidor del nostre poble, sota el règim liberal i democràtic que a Espanya va inaugurar-se, venturosament, en la diada històrica del 14 abril 1931.

JOAN LOPERENA ROMÀ